

Alina Maria NECHITA

Nadia BARKOCZI

*Caiet de practică
pedagogică*

UTPRESS
Cluj-Napoca, 2021
ISBN 978-606-737-544-2

Alina Maria NECHITA

Nadia BARKOCZI

*Caiet de practică
pedagogică*

UTPRESS

Cluj - Napoca, 2021

ISBN 978-606-737-544-2

Editura U.T.PRESS
Str. Observatorului nr. 34
C.P. 42, O.P. 2, 400775 Cluj-Napoca
Tel.:0264-401.999
e-mail: utpress@biblio.utcluj.ro
<http://biblioteca.utcluj.ro/editura>

Director: ing. Călin Câmpean

Recenzia: Conf. univ. dr. Monica Maier
Lector univ. dr. Florina Achim

Copyright © 2021 Editura U.T.PRESS

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii U.T.PRESS.

ISBN 978-606-737-544-2

Bun de tipar: 22.12.2021

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	3
	4
1. Rolul practicii pedagogice în formarea competențelor specifice profesiei didactice	6
2. Fișa de asistență.....	12
3. Planificarea calendaristică.....	15
4. Proiectarea unității de învățare	18
5. Proiectarea lecției.....	22
Ce este lecția?.....	22
Tipuri de lecție.....	23
Fișele de lucru.....	27
Cerințele unei lecții bine organizate.....	27
Model de proiect de lecție	29
6. Fișa de caracterizare psihopedagogică a elevului.....	31
7. Evaluarea colegilor de practică.....	40
8. Chestionar de autoevaluare	42
9. Fișa de observare și notare, document al profesorului-mentor.....	46
10. Conținutul portofoliului de practică pedagogică pentru studenții practicanți - monospecializare -.....	47
11. Conținutul portofoliului de practică pedagogică pentru studenții practicanți - dublă specializare -.....	48
	50
BIBLIOGRAFIE.....	51

Cuvânt înainte

Caietul de practică pedagogică este un instrument de lucru necesar studenților înscriși la modul psihopedagogic, care în această etapă aplicativă își desăvârșesc stagiul de formare, luând contact pentru prima dată cu realitatea de la clasă.

Rolul său este acela de organiza activitatea studentului din cele două semestre, de a-i facilita accesul la informații și de a-l ajuta să întocmească toate lucrările de proiectare didactică solicitate de actuala metodologie. Totodată, va constitui un reper și pentru profesorul-mentor, care își poate contura explicațiile în funcție de documentele propuse în prezentul caiet.

Structura materialului de față vizează îndeplinirea cerințelor din portofoliile finale, așa cum sunt ele precizate în cadrul contractelor de practică pedagogică și include modele orientative pentru fișe de asistență, planificări anuale, proiectări ale unităților de învățare, proiecte didactice, fișe de caracterizare psihopedagogică a elevilor sau chestionare de autoevaluare, în urma activității propriu-zise la clasă. Sunt reluate și anumite aspecte și sugestii teoretice din sfera didacticii, pe care le-am considerat necesar de subliniat înainte de întocmirea punctuală a documentelor finite.

Alături de *Ghidul de practică peagogică*, prezentul *Caiet* își propune să ofere un real punct de sprijin studenților și să îi însoțească temeinic în tot parcursul prin incitanta etapă a formării lor, menită să contureze bazele unui stil didactic propriu.

Autoarele

Atribuțiile studentului pe parcursul stagiului de practică:

- să asiste la lecțiile demonstrative prezentate de mentor;
- să susțină, în prezența mentorului, lecții de probă;
- să participe la discuții și dezbateri la finalul fiecărei activități instructiv-educative;
- să întocmească portofoliul de practică.

În interiorul unităților de învățământ care găzduiesc stagiile de practică pedagogică, se recomandă ca studentul:

- să fie politicos, atent și responsabil în orice împrejurare;
- să aibă o ținută decentă;
- să manifeste o atitudine profesională;
- să dea dovadă de seriozitate și punctualitate.

Sugestii pentru studenți:

- ori de câte ori există neclarități legate de aspecte din cadrul lecțiilor la care asistă, să se adreseze mentorului pentru lămuriri;
- să solicite mentorului modele de proiecte didactice, pentru a se ghida în elaborarea fișelor de asistență;
- în vederea pregătirii lecțiilor de probă, să se consulte cu mentorul și cu îndrumătorul de practică;
- să participe la toate orele de practică;
- să consulte *Ghidul de practică pedagogică*.

1. Rolul practicii pedagogice în formarea competențelor specifice profesiei didactice

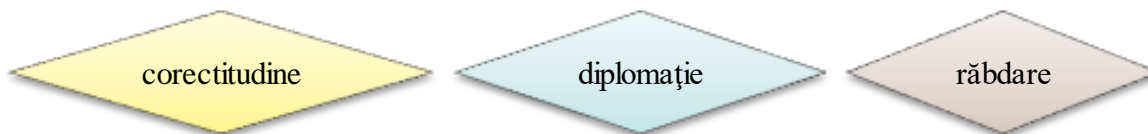
Personalitatea cadrului didactic este definită pe baza următoarelor coordonate:

1. Atitudini
2. Statut
3. Rol
4. Competențe
5. Standarde

1. **Atitudinea** reprezintă, la modul general, felul de a se comporta al unei persoane. În ceea ce privește cadrul didactic, vom vorbi despre două categorii de atitudini:

a) Morale:

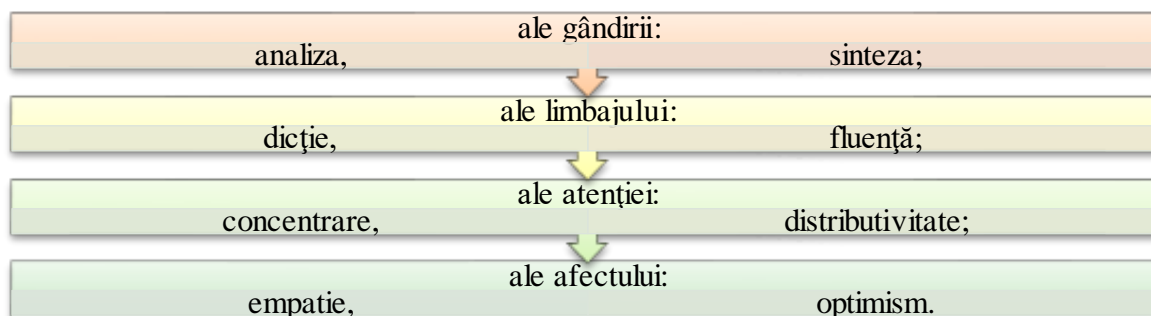

b) Profesionale:

În vederea însușirii și a aplicării acestor atitudini, profesorul își dezvoltă o serie de **aptitudini** specifice (calități individuale, menite să-l ajute în exercitarea meseriei):

În funcție de corelarea și coordonarea celor două categorii (atitudini și aptitudini) => 3 tipuri de profesori:

2. **Statutul** reprezintă poziția unei persoane în structura socială și totalitatea drepturilor și obligațiilor care îi revin. Astfel, profesorul este specialistul investit ca formator în învățământ, deci nu trebuie privit doar ca un instructor profesional, ci și ca un model uman și etic.

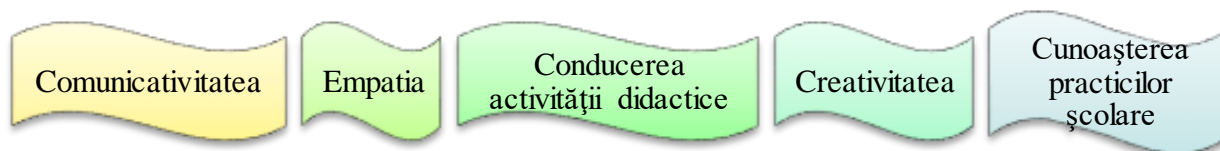
3. **Rolul** conturat de atribuțiile care îi revin dascălului în contextul exercitării meseriei.

Profesorul este conducătorul activității didactice, iar în acest sens îi revin roluri multiple:

4. **Competențele** reprezintă capacitățile unei persoane de a îndepli cu succes misiunea cu care a fost investit sau de a-și practica meseria, cu rezultate catalogate ca fiind bune.

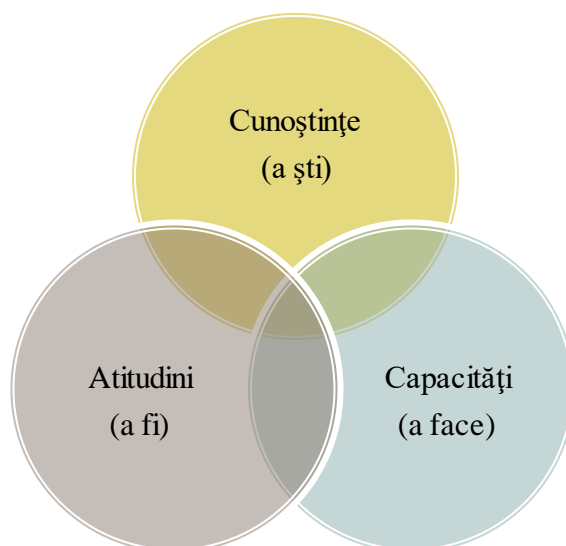
Competențele de bază ale cadrului didactic sunt într-o continuă corelare cu obiectivele și conținutul învățământului:

5. **Standardele** sunt etaloane de cunoaștere care se ating prin pregătire complexă (științifică, culturală, pedagogică). Acestea necesită evaluări periodice, realizate în mod profesionist și doar pe criteriile de competență.

Ținând cont de particularitățile factorilor care contribuie la formarea personalității cadrului didactic, putem vorbi despre un **profil de competență**. Conform Rodicăi Niculescu¹, acest profil de competență reprezintă punctul de convergență dintre coordonatele personalității (atitudini și aptitudini), statut și rol.

Competența include:

¹ Rodica Mariana Niculescu, *Formarea formatorilor*, Editura All Pedagogic, București, 2000.

Competențele specifice cadrului didactic se împart în:

1. Competențe în specialitate:

- Asimilarea conținutului științific propriu disciplinelor predate;
- Realizarea corelațiilor intra și interdisciplinare la nivelul conținuturilor;
- Sistematizarea și actualizarea permanentă a conținuturilor;
- Formarea în rândul elevilor a unui mod de gândire specific disciplinei de învățământ;
- Comunicarea fluentă, coerentă și expresivă a conținutului;
- Adaptarea conținutului științific la specificul psihic al elevilor.

2. Competențe psihopedagogice:

- Asimilarea noțiunilor fundamentale care vizează pedagogia generală, teoria educației, didactica specialității, psihologia vârstelor etc.
- Sistematizarea și corelarea conținuturilor asimilate;
- Transpunerea conținuturilor în situații educaționale specifice;
- Personalizarea conținutului;
- Cunoașterea particularităților psihicului copilului și al adolescentului;
- Proiectarea activităților instructiv-educative;
- Dirijarea procesului de predare-învățare-evaluare, astfel încât să formeze capacități (comunicare, control, valențe creatoare etc) și să ofere un feedback real;
- Inițierea acțiunilor instructiv-educative cu scop remedial.

3. Competențe psihorelaționale:

- Organizarea grupurilor (elevi, părinți);
- Comunicarea cu grupurile;
- Manifestarea comportamentului empatic;
- Responsabilizarea și motivarea constantă a membrilor grupului;
- Orientarea grupului spre valori autentice (transformarea într-un grup educogen);

4. Competențe manageriale:

- Organizarea și coordonarea grupului școlar;
- Gestionarea optimă a resurselor.

!!! Distincțiile între cele patru categorii nu sunt tranșante, întrucât competențele interacționează, se înlănțuie și se manifestă unitar în stilul de învățământ. Enumerarea lor nu are pretenția de exhaustivitate, ci subliniază (în mod sintetic) principalele linii după care se coordonează activitatea cadrului didactic.

Practica pedagogică:

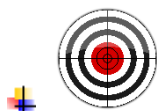
- + face parte din categoria disciplinelor incluse în *Programul de formare psihopedagogică în vederea dobândirii competențelor didactice*;
- + are rolul:

de a-i introduce pe studenți în atmosfera învățământului preuniversitar;

de a-i familiariza cu programele școlare;

de a-i pune în situația de a confrunța cunoștințele teoretice dobândite anterior cu realitatea clasei.

adică are rolul de a le forma studenților competențele necesare exercitării profesiei didactice.

are o serie de **obiective**, conform legislației în vigoare, menite să contribuie la formarea competențelor specifice cadrului didactic:

consolidarea cunoștințelor de profil anterior asimilate (psihologie, psihopedagogie, didactică etc.)

cunoașterea modului de organizare și funcționare a unei unități de învățământ;

aprofundarea activităților de observare și analiză a lecțiilor prezentate de mentor;

ajustarea deprinderilor de proiectare a activității didactice;

utilizarea metodelor activ-participative în cadrul lecțiilor susținute în fața clasei.

contribuie la formarea viitoarelor cadre didactice după imperativele învățământului contemporan prin:

- cultivarea unor calități de personalitate caracteristice pedagogilor;
- formarea unei culturi pedagogice care să pună accent pe însușirea competențelor profesionale.

Practica pedagogică este singura formă prin care se pun bazele unui stil didactic personal, datorită contactului direct cu realitatea clasei.

2. Fișa de asistență

Stagiul de practică pedagogică cuprinde, în primă fază, asistența la lecții susținute de mentori. Scopul *orelor-model* este familiarizarea cu procesul instructiv-educativ, cu nivelul de pregătire al elevilor, cu atmosfera de la clasă, dar și oferirea de repere pentru *lecțiile de probă* pe care, la rândul lor, le vor susține. Activitățile didactice demonstrative vor fi completate de discuții și analize privind parcursul lecției și se vor lămurii eventualele neclarități.

Vă propunem un model de *fișă de asistență* pentru fiecare lecție în parte care se va completa pe parcursul practicii observative. Eventualele dificultăți în receptarea sau interpretarea informațiilor observate în cadrul lecțiilor-model se vor clarifica cu profesorului-mentor care va oferi modelele de planuri de lecție, pentru a servi la ajustarea datelor notate în fișele de asistență.

!!! În rubrica *Observații* din cadrul *fișei de asistență* se vor trece aspecte ce țin de:

I. Calități personale și profesionale	II. Planificarea lecției	III. Desfășurarea lecției	IV. Managementul clasei
1. Raportul cu elevii	1. Claritatea formulării obiectivelor	1. Folosirea materialului	1. Organizarea clasei
2. Atitudinea în clasă	2. Selectarea și înlănțuirea materialului	2. Capacitatea de a folosi materialul auxiliar	2. Implicarea elevilor
3. Vocea	3. Alegerea materialului auxiliar	3. Tehnici folosite pentru întrebări și răspunsuri	3. Corectarea greșelilor

4. Cunoștințe de specialitate	4. Echilibrarea activităților 5. Anticiparea dificultăților	4. Claritatea explicațiilor și instrucțiunilor 5. Ritmul și încadrarea în timp a lecției 6. Realizarea obiectivelor	4. Monitorizarea lucrului în perechi/grupe 5. Timpul/durata cât a vorbit profesorul 6. Capacitatea de a menține disciplina 7. Evaluarea performanțelor elevilor
-------------------------------	--	---	--

FIȘĂ DE ASISTENȚĂ

Unitatea de învățământ:

Student practicant:

Data:

Clasa:

Subiectul lecției:

Tipul lecției:

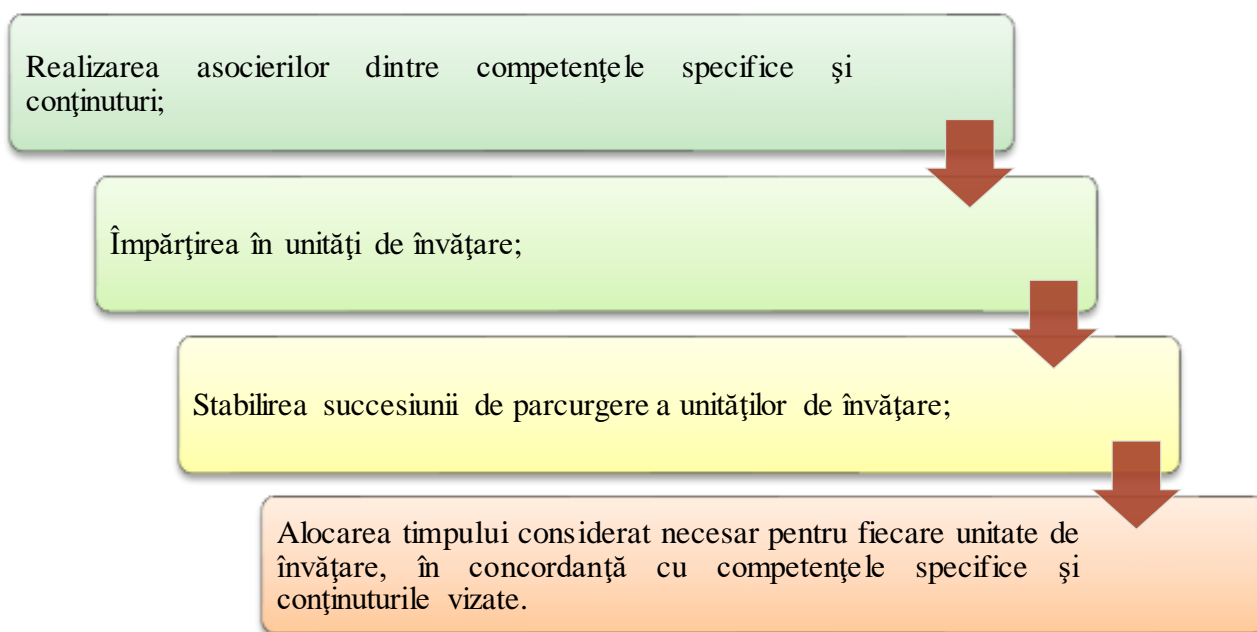
Secvențele lecției	Timp alocat	Activitatea profesorului și a elevilor	Strategia didactică			Evaluare	Observații*
			Metode	Mijloace	Forme de organizare		

3. Planificarea calendaristică

În contextul noului curriculum, *planificarea calendaristică* este un document administrativ care asociază elemente ale programei cu alocarea de timp considerată optimă de către profesor pe parcursul unui an școlar. Aceasta oferă o imagine de ansamblu asupra întregului demers didactic desfășurat pe parcursul unui an școlar, ca atare documentul mai poartă numele de *planificare anuală*.

Etape recomandate în vederea întocmirii *planificării calendaristice*:

În continuare, vă propunem un model de *planificare calendaristică*, o formă orientativă, un model de bună practică (întrucât rubricatura nu ține de o formă fixă, ci poate suporta adaptări/modificări), însă cu următoarele precizări, pe care fiecare practicant și dascăl trebuie să le aibă în vedere:

Unitățile de învățare se indică prin titluri (teme) stabilite de către profesor;

În rubrica „Competențe specifice” se trec doar simbolurile numerice ale competențelor specifice din programa școlară;

Conținuturile selectate sunt cele extrase din lista de conținuturi ale programei;

Numărul de ore alocate este stabilit de către profesor, în funcție de experiența acestuia și de nivelul fiecărei clase.

Întregul cuprins al planificării are valoare orientativă, iar eventualele modificări pot fi consemnate în rubrica Observații.

O **planificare anuală** corect întocmită trebuie să acopere integral *programa școlară* la nivel de *competențe specifice* și *conținuturi* și să se încadreze în *numărul total de ore* alocate disciplinei respective. Pentru o bună organizare a procesului instructiv-educativ, este recomandat ca planificările calendaristice să se realizeze la începutul fiecărui an școlar!

PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ

Școala
Propunător
Disciplina

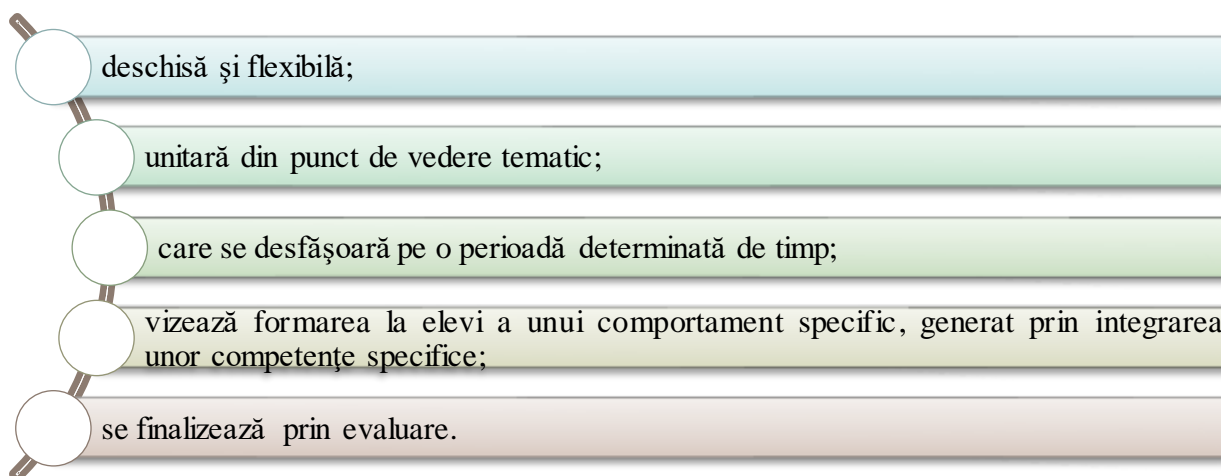
An școlar
Semestrul
Clasa

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. de ore	Săptămâna	Obs.

4. Proiectarea unității de învățare

Unitatea de învățare reprezintă o parte a programei, menită să determine la elevi formarea unui comportament specific, care are o anumită coerență tematică, se desfășoară continuu pe o perioadă de timp și se finalizează prin evaluare.

O **unitate de învățare** este o structură didactică:

Etapele activităților didactice în realizarea unității de învățare

Etapele de formare a competenței de cunoaștere științifică	Etapele unității de învățare
1. <i>A ști</i> (cunoștințe fundamentale)	I. Achiziții teoretice
2. <i>A ști să faci</i> (cunoștințe funcționale)	
3. <i>A ști să fii</i> (cunoștințe interiorizate)	II. Achiziții practice
4. <i>A ști să devii</i> – competența/permanența (cunoștințe exteriorizate)	

În vederea proiectării **unității de învățare**, trebuie să fie identificate elementele necesare demersului didactic. În acest sens, se vor parcurge următoarele etape:

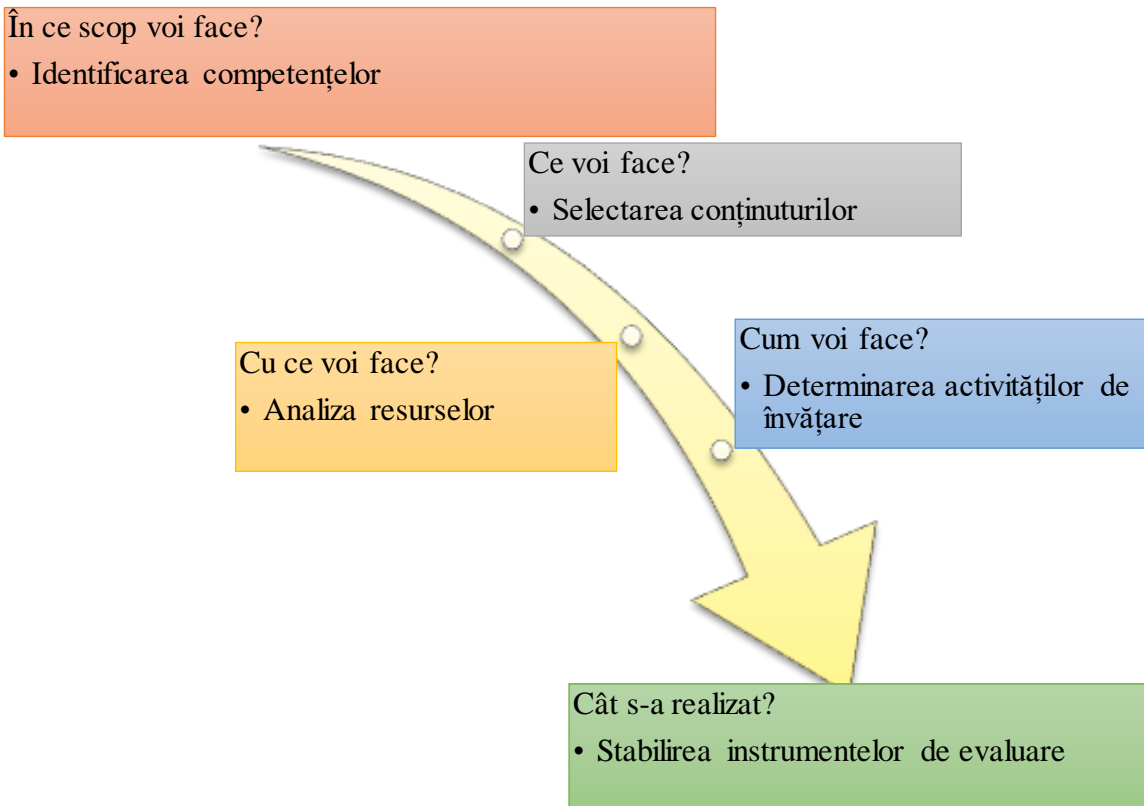
- a) identificarea competențelor specifice;
- b) selectarea conținuturilor;
- c) determinarea activităților de învățare;

d) analiza resurselor și a strategiei didactice:

- metode de predare-învățare;
- mijloace didactice;
- formele de organizare și desfășurare a activității didactice;
- resursele temporale.

e) stabilirea instrumentelor de evaluare.

Cu alte cuvinte, proiectarea unei *unități de învățare* parcurge mai multe etape, care corespund abordării procesului didactic într-o succesiune logică. Aceste etape sunt prezentate în schema de mai jos:

Rubricatura tabelului proiectului *unității de învățare*:

Unitatea de învățare	Conținuturi	Competențe specifice	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații
<i>[se menționează titluri/teme]</i>	<i>[din lista de conținuturi a programei școlare]</i>	<i>[se precizează competențele specifice din programa școlară]</i>	<i>[stabilite de către cadrul didactic]</i>		<i>[se menționează, de exemplu, modificări în urma realizării activității didactice la clasă]</i>

Proiectarea unității de învățare

- Propunător.....
- Școala.....
- Clasa.....
- Disciplina.....
- Nr. ore/săpt.....
- Unitatea de învățare.....
- Nr. ore alocate.....

Unitatea de învățare	Conținuturi	Competențe specifice	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații

5. Proiectarea lecției

Ce este lecția?

Lecția este o unitate sistemică formată dintr-un complex de variabile precum:

- ▣ Scopul și obiectivele instructiv-educative prestabilite;
- ▣ Activitatea comună a profesorului și a elevilor;
- ▣ Conținutul științific;
- ▣ Strategia de instruire (metode, mijloace, procedee, materiale);
- ▣ Modalități de organizare a elevilor;
- ▣ Resurse de timp;
- ▣ Rezultatele obținute.

Etapile proiectării *lecției* sunt:

1) Identificarea obiectivelor

- ce urmăresc în lecția respectivă și spre ce rezultate tind (ce va fi elevul capabil să facă la finalul orei?)

2) Analiza resurselor

- umane: număr elevi, interese, trebuințe, motivație
- didactice: pe baza programei
- materiale: materiale didactice, mijloace tehnice
- spațiale: clasă, laborator, bibliotecă
- temporale: durata fizică a orei de curs

3) Elaborarea strategiei didactice

- selectarea și corelarea celor 3M (metode, mijloace, materiale)
- vom ține cont de: tipul lecției, obiective, nivelul clasei, contextul material disponibil

4) Elaborarea evaluării

- obiectivele au și funcție evaluativă (nivelul la care se raportează elevii față de standardele fixate)
- evaluarea se face prin diverse tehnici pe tot parcursul orei.

Tipuri de lecție

În funcție de *sarcina didactică dominantă*, se structurează următoarele tipuri de **lecții**:

- lecția de comunicare-însușire de cunoștințe;
- lecția de formare a deprinderilor și priceperilor;
- lecția de recapitulare și sistematizare/ fixare/ consolidare;
- lecția de verificare și apreciere a rezultatelor școlare;
- lecția mixtă.

1. Lecția de comunicare - însușire de cunoștințe

Momentele lecției sunt:

Momentul organizatoric

Reactualizarea cunoștințelor și deprinderilor *

Activitate/discuție introductivă**

Anunțarea temei și a obiectivelor

Prezentarea optimă a conținutului și dirijarea învățării***

Fixarea cunoștințelor****

Asigurarea retenției și transferului*****

Aprecieri și recomandări

Detalieri ale momentelor lecției:

- * verificarea temei și a achizițiilor realizate în lecția/lecțiile anterioară(e);
- ** pregătirea elevilor pentru receptarea noului conținut, sensibilizarea acestora cu privire la tema nouă abordată;
- *** transmiterea noului conținut informațional prin diverse modalități; antrenarea elevilor în rezolvarea unor sarcini didactice variate, introduse gradual, în funcție de nivelul de dificultate, de componentele psihice implicate în procesul de învățare; activități diferențiate și individualizate, raportate la particularitățile psihologice de vârstă și individuale;

**** repetare, sistematizare a cunoștințelor, aplicații ce implică transfer al cunoștințelor în contexte diferite de cele create în etapa de dirijare a învățării;

***** precizarea temei pentru acasă, însoțită de explicațiile necesare pentru continuarea învățării și pentru asigurarea operării cu noile cunoștințe în condiții / contexte noi.

2. Lecția de formare a deprinderilor și priceperilor

Momentele lecției sunt:

Momentul organizatoric

Reactualizarea cunoștințelor și deprinderilor*

Activitate/discuție introductivă**

Anunțarea temei și a obiectivelor

Prezentarea optimă a conținutului și dirijarea învățării***

Evaluarea produselor realizate****

Asigurarea retenției și transferului*****

Aprecieri și recomandări

Detalieri ale momentelor lecției

* verificarea temei (dacă este cazul); actualizarea cunoștințelor și a deprinderilor ce vor fi utilizate în efectuarea lucrării;

** pregătirea elevilor pentru receptarea noului conținut, sensibilizarea acestora cu privire la tema nouă abordată

*** descrierea elementelor deprinderii și/sau a etapelor de realizare a produsului/produselor; demonstrația/execuția model; precizarea criteriilor de evaluare a produsului/produselor realizat(e) de către elevi; exersarea deprinderii (unde este cazul, cu ajutorul profesorului); realizarea independentă a produsului/produselor

**** analiza modului de execuție și aprecierea produsului/produselor prin raportare la criteriile comunicate anterior

***** tema pentru acasă (în cazul în care produsul nu a fost finalizat în clasă), însoțită de precizări privind continuarea activității.

3. Lecția de recapitulare și sistematizare / fixare/ consolidare

Momentele lecției sunt:

Momentul organizatoric

Anunțarea temei și a obiectivelor*

Dirijarea învățării**

Asigurarea retenției și transferului***

Aprecieri și recomandări

Detalieri ale momentelor lecției

* prezentarea planului de recapitulare, stabilit și comunicat elevilor în lecția anterioară;

** dirijarea procesului de recapitulare / consolidare: sistematizarea, reorganizarea, aprofundarea cunoștințelor și/sau deprinderilor, stabilirea unor noi corelații între acestea; transfer în contexte instrucționale noi, bazat pe rezolvarea unor sarcini didactice variate, cu grade diferite de dificultate; lucrări de sinteză, individuale sau de grup; activități diferențiate și individualizate;

*** precizarea temei pentru acasă, însoțită de explicațiile necesare pentru continuarea învățării și pentru asigurarea operării cu setul de achiziții realizat (cunoștințe, strategii cognitive etc.) în condiții / contexte noi.

4. Lecția de verificare și apreciere a rezultatelor școlare

Momentele lecției sunt:

Momentul organizatoric

Anunțarea obiectivelor de evaluare / a competențelor de evaluat*

Evaluarea performanțelor**

Asigurarea conexiunii inverse ***

Aprecieri și recomandări

Detalieri ale momentelor lecției

- * se prezintă tematica propusă pentru evaluare și modul în care se va derula acest demers; în cazul verificării unui conținut amplu, tematica va fi stabilită și anunțată în prealabil;
- ** această etapă este condiționată de specificul metodei (în general, probe scrise, orale sau practice) și al instrumentelor de evaluare elaborate; se comunică elevilor baremul/ și/sau criteriile de evaluare;
- *** verificare frontală/individuală a rezultatelor; evidențierea greșelilor tipice, însoțită de explicații suplimentare pentru corectarea acestora, pentru clarificarea problemelor și/sau pentru completarea lacunelor.

5. Lecția mixtă

Momentele lecției sunt:

Momentul organizatoric

Reactualizarea cunoștințelor și deprinderilor *

Activitate/discuție introductivă**

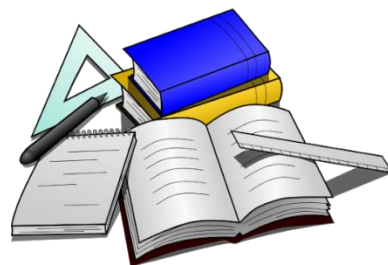
Anunțarea temei și a obiectivelor

Prezentarea optimă a conținutului și dirijarea învățării***

Fixarea cunoștințelor****

Asigurarea retenției și transferului*****

Aprecieri și recomandări

Detalieri ale momentelor lecției

- * verificarea temei și a achizițiilor realizate în lecția/lecțiile anterioară(e);
- ** pregătirea elevilor pentru receptarea conținutului, sensibilizarea acestora cu privire la tema abordată;
- *** prezentarea conținutului prin diverse modalități (acțională, iconică, simbolică), în funcție de natura acestuia; antrenarea elevilor în rezolvarea unor sarcini didactice variate, introduse gradual, în funcție de nivelul de dificultate, de componentele psihice implicate

în procesul de învățare; activități diferențiate și individualizate, raportate la particularitățile psihologice de vârstă și individuale;

**** repetare, sistematizare a cunoștințelor și deprinderilor, aplicații ce implică transfer al cunoștințelor și deprinderilor în contexte diferite de cele create în etapa de dirijare a învățării;

***** precizarea temei pentru acasă, însoțită de explicațiile necesare pentru continuarea învățării și pentru asigurarea operării cu noile cunoștințe și deprinderi în condiții / contexte noi .

Fișele de lucru

Fișele de lucru însoțesc proiectul didactic pot conține exerciții propuse pentru sistematizarea noțiunilor predate sau scheme și imagini în concordanță cu conținutul respectivei lecții. Ele vor fi întotdeauna anexate proiectului didactic.

Cerințele unei lecții bine organizate

<u>1. Claritatea scopului urmărit</u>	<ul style="list-style-type: none"> ☛ lecția are un scop principal, celelalte sunt subordonate acestuia;
	<ul style="list-style-type: none"> ☛ scopul trebuie să țină cont de:
	a) conținutul temei;
	b) nivelul de pregătire a elevilor.
<u>2. Alegerea conținutului</u>	<ul style="list-style-type: none"> ☛ trebuie ales materialul optim pentru atingerea scopului urmărit;
	Exemplu: pentru formarea unei noțiuni noi – exemple tipice, pentru sistematizare – comparații
<u>3. Alegerea metodelor și procedeeleor potrivite</u>	<ul style="list-style-type: none"> ☛ se utilizează mai multe metode (în concordanță cu vârsta și cu pregătirea elevilor);
	☛ din alegerea și îmbinarea metodelor => eficiența lecției;

4. <u>Organizarea</u>	 nimic nu se face la întâmplare în proiectarea unei lecții;
	 se respectă succesiunea logică a momentelor lecției.

*** *Toți elevii trebuie antrenați și motivați pe parcursul lecției*

*** *Pregătirea lecției nu presupune un tipar, ci înseamnă anticipare, reflecție și imaginarea unui scenariu.*

Model de proiect de lecție

PROIECT DE LECȚIE

UNITATEA DE ÎNVĂȚĂMÂNT:

PROPUNĂTOR:

DATA:

CLASA:

SUBIECTUL LECȚIEI:

TIPUL LECȚIEI:

OBIECTIVE:

La finalul lecției, elevul va fi capabil să:

O1-

O2-

O3-

O4 -

STRATEGIA DIDACTICĂ:

Metode:

Mijloace:

Forme de organizare:

EVALUARE:

BIBLIOGRAFIE:

Secvențele lecției									
Timp alocat									
Ob. op.									
Activitatea profesorului și a elevilor									
Strategia didactică	Metode								
	Mijloace								
	Forme de organizare								
Evaluare									
Observații									

6. Fișa de caracterizare psihopedagogică a elevului

Fișa psihopedagogică este instrumentul de lucru necesar în vederea organizării și prezentării informațiilor referitoare la fiecare elev, privit atât în ansamblu, în totalitatea sa, cât și strict pe baza aspectelor particulare. Fișa destinată studiului individualității elevului reprezintă un document cu valențe practice, care permite desfășurarea unei acțiuni programate în scopul desăvârșirii personalității elevului prin intermediul procesului de învățământ.

În general, în alcătuirea unei *fișe psihopedagogice* a elevului, cadrul didactic trebuie să ia în considerare câteva principii precum: considerarea unitară a personalității copilului, cercetarea variabilelor de personalitate în interdependența lor, distingerea caracteristicilor dominante de personalitate, a celor de mediu și de educație, repere privind procesul de formare a elevului (de exemplu, în orice fișă vom întâlni ca indicatori datele personale ale copilului, date despre starea de sănătate, date privitoare la mediul familial, date asupra școlarității, date asupra structurii psihologice a elevului, date privind orientarea școlară și profesională a elevului respectiv etc.).

Fișa psihopedagogică poate reprezenta un instrument extrem de util cadrului didactic. Considerăm că, pentru a furniza un act didactic de calitate, este necesar să ne cunoaștem elevii din mai multe puncte de vedere. Astfel, fișa de caracterizare a elevului oferă dascălului informațiile necesare (pe mai multe paliere: psihologic, social, familial) pentru gestionarea unui act didactic personalizat, ca atare util subiecților cărora se adresează. Completarea fișei se face de către profesorul-diriginte, cel care, în momentul în care constată anumite situații ce necesită o atenție aparte, este obligat să informeze colectivul profesoral, astfel încât fiecare dascăl să cunoască eventualele probleme și să vină (original și creativ) în întâmpinarea lor.

!!! Pentru a păstra confidențialitatea subiecților, nu vom completa rubrica *Date personale*.

FIȘA DE CARACTERIZARE PSIHOPEDAGOGICĂ (model)

Școala: _____

Localitatea: _____

Întocmită de la _____ până la _____

I. Date personale:

1. Numele și prenumele: _____

2. Locul și data nașterii: _____ Vârsta _____

3. Domiciliul: _____

4. Înscriș la această școală din anul școlar: _____

II. Date cu privire la ruta școlară anterioară (inclusiv perioada preșcolară):

III. Date familiale:

1. Ocupația și locul de muncă al părinților:

Tatăl: _____

Mama: _____

2. Structura și componența familiei

a. Tipul familiei:

- normală
- părinți divorțați
- un părinte decedat
- părinți vitregi

b. Frați/surori mai mici sau mai mari:

Nr. crt.	Nume și prenume	Vârsta	Ocupația
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

3. Condițiile materiale și de locuit ale familiei:

---

4. Atmosfera și climatul afectiv:

- raporturi armonioase, de înțelegere între ei;
- raporturi punctate de mici conflicte trecătoare;
- dezacorduri puternice în familie, conflicte frecvente;
- familia destrămată sau pe cale de destrămare.

5. Atitudinea sau conduita părinților față de

Copil _____

Școală _____

Rezultatele la învățătură ale elevului _____

6. Planuri ale familiei pentru copil

7. Influențe din afara familiei (vecini, prieteni, colegi etc.):

- reduse

ample, frecvente

întâmplătoare

IV. Dezvoltarea psihică și starea sănătății:

Anamneza

a. Antecedente familiale

---

b. Dezvoltarea timpurie a copilului (naștere, îmbolnăviri, deficiențe):

V. Date psihologice:

1. Percepția (vizuală, auditivă etc.):

---

2. Reprezentările (tipuri de reprezentări preponderente):

---

3. Memoria

preponderent logică

preponderent mecanică

4. Gândirea

- caracter concret
- caracter abstract

5. Limbajul

a) Caracteristicile vocabularului (fluența verbală, volum)

---

b) Înțelegerea informației verbale:

- întotdeauna înțelege
- înțelege de obicei
- uneori înțelege
- înțelege în ritm lent, după multe repetări

c) Redarea unui text:

- redă cu precizie conținutul textului
- redă parțial
- are multe lacune în redare

d) Specificul limbajului scris (referitoare la exprimarea ideilor, structură semantică și sintactică)

---

6. Atenția (calități ale atenției evidențiate în activitățile elevului):

---

7. Afectivitatea

a) emotivitate

1 2 3 4 5 6 7

- Stabil, echilibrat   instabil, dezechilibrat
- Matur emoțional   imatur emoțional
- Își exprimă deschis   își ascunde sentimentele
sentimentele

a. dispoziții afective predominante

- vesel, optimist
- trist, deprimat

8. Motivația învățării (tipuri și forme de motivație dominante, mod de funcționare)

---

9. Voința (calități manifeste, caracteristici ale procesului deciziei):

---

10. Trăsături de personalitate

a. temperament (încadrare tipologică justificată prin trăsături comportamentale)

---

b. caracter

---

c. aptitudini (inteligență, creativitate, spirit de observație, aptitudini speciale)

---

11. Comportament social

1 2 3 4 5 6 7

prietenos, sociabil   neprietenos, nesociabilacceptă autoritatea   respinge autoritatealider   se lasă condusactiv în grup   pasivpopular printre colegi   nepopularmulțumit cu poziția   nemulțumit

socială ocupată

VI. Caracterizare generală finală:

- Dominante pozitive (*puncte tari* din caracterizarea anterioară)

- Dominante negative (*puncte slabe* din caracterizarea anterioară)

- Recomandări (în funcție de dominantele menționate mai sus - recomandări pentru cadrele didactice sau părinți astfel încât dezvoltarea copilului să fie una dorită)

Întocmit de:-----

Data:-----

7. Evaluarea colegilor de practică

În timpul lecțiilor susținute de colegii de practică, fiecare student va urmări demersul didactic și va întocmi o *fișă de evaluare* (în manieră obiectivă), după următorul model:

FIȘA DE EVALUARE A ACTIVITĂȚII DIDACTICE					
✎ EVALUAREA COLEGILOR DE PRACTICĂ PEDAGOGICĂ ✎					
Numele studentului evaluator:			Numele colegului evaluat:		
Disciplina:			Clasa:		
Titlul lecției:			Data:		
CRITERIU	Foarte bine	Bine	Satisfăcător	Slab	Foarte slab
I. CALITĂȚI PERSONALE ȘI PROFESIONALE					
Raportul cu elevii					
Atitudinea la clasă					
Vocea					
Cunoștințe de specialitate					
II. PLANIFICAREA LECȚIEI					
Claritatea obiectivelor					
Selectarea și înlănțuirea materialului					
Alegerea materialului auxiliar					

Echilibrarea activităților					
Anticiparea dificultăților					
III. DESFĂȘURAREA LECȚIEI					
Folosirea materialului					
Capacitatea de a utiliza materialul auxiliar					
Tehnici pentru întrebări și răspunsuri					
Claritatea explicațiilor și a instrucțiunilor					
Ritmul și încadrare în timp					
Realizarea obiectivelor					
IV. MANAGEMENTUL CLASEI					
Organizarea clasei					
Implicarea elevilor					
Organizarea activităților					
Corectarea greșelilor					
Monitorizarea lucrului					
Timp / durata cât a vorbit					
Gesturi și mișcări					
Capacitatea de a menține disciplina					
Evaluarea performanțelor elevilor					

8. Chestionar de autoevaluare

Autoevaluarea este un proces extrem de important în activitatea cadrului didactic. La finalul fiecărei lecții susținute în fața clasei, acesta trebuie să analizeze demersul didactic și să treacă în revistă atât punctele forte cât și pe cele slabe. Doar pe baza unei analize minuțioase își poate îmbunătăți ulterior prestația, realizând ce are de corectat și de modificat pentru a atinge cele mai bune rezultate.

În acest sens, fiecare student va completa un *chestionar de autoevaluare* (modelul de mai jos), analizându-și activitatea din cadrul lecțiilor susținute în fața clasei.

CHESTIONAR DE AUTOEVALUARE

a gradului de corespondență cu profilul de competență al unui cadru didactic

Realizați o autoevaluare sinceră a măsurii în care corespundeți profilului de competență al unui profesor, după încheierea practicii pedagogice. Completați chestionarul de mai jos, bifând căsuța care considerați că vi se potrivește.

Unitatea de competență	Indicatori	1 - În foarte mică măsură	2 - În mică măsură	3 - În măsură potrivită	4 - În mare măsură	5 - În foarte mare măsură
Competențe în domeniul specialității (științifice)	<i>Îmi sunt cunoscute</i> conceptele, principiile, teoriile.					
	<i>Îmi sunt cunoscute :</i>					

Unitatea de competență	Indicatori	1 - În foarte mică măsură	2 - În mică măsură	3 - În măsură potrivită	4 - În mare măsură	5 - În foarte mare măsură
Competențe metodologice	- finalitățile educației (scop, competențe, obiective)					
	- strategiile de predare (metode, procedee și mijloace didactice)					
	- metodele și mijloacele folosite pentru a stimula dezvoltarea capacităților cognitive (gândirea critică, motivația și creativitatea);					
	- modalități de individualizare a instruirii.					
Competențe de comunicare	<i>Sunt capabil:</i>					
	- să comunic asertiv;					
	- să ascult activ;					
	- să formulez întrebări pertinente;					
	- să captez atenția auditoriului;					
	- să mă fac înțeles.					
Competențe de evaluare	<i>Sunt capabil:</i>					
	- să concep instrumente de evaluare;					

Unitatea de competență	Indicatori	1 - În foarte mică măsură	2 - În mică măsură	3 - În măsură potrivită	4 - În mare măsură	5 - În foarte mare măsură
	- să aplic instrumentele de evaluare concepute.					
	- să folosesc strategii și metode de evaluare diverse.					
	- să analizez rezultatele evaluărilor rezultate și să apreciez obiectiv performanța școlară.					
Competențe de consiliere și orientare	<i>Sunt capabil:</i>					
	- să identific nevoile individuale și de grup;					
	- să propun sugestii privind orientarea școlară și profesională;					
	- să ofer suport elevilor/studentilor în probleme personale;					
	- să informez și să consiliesc părinții elevilor;					
Competențe de management al clasei de elevi	<i>Sunt capabil:</i>					
	- să organizez eficace spațiul clasei;					

Unitatea de competență	Indicatori	1 - În foarte mică măsură	2 - În mică măsură	3 - În măsură potrivită	4 - În mare măsură	5 - În foarte mare măsură
	- să gestionez situații conflictuale;					
	- să distribui roluri și sarcini în clasă adaptate personalității elevilor;					
	- să asigur un climat suportiv.					
Competențe de manager al propriei cariere	Am disponibilitatea de a profesa în cariera didactică					
	<i>Sunt capabil:</i>					
	- să reflectez asupra propriilor practici educaționale;					
	- să evoluez în carieră.					

Descrie și apreciază experiențele trăite la practică pedagogică (ce ai apreciat în mod deosebit, cum ai învățat anumite lucruri, cum te-ai simțit, ce ar mai fi de îmbunătățit)

.....

.....

.....

.....

9. Fișa de observare și notare, document al profesorului-mentor

La finalul lecțiilor susținute în fața clasei, prestația studenților va fi evaluată pe baza unor criterii punctuale, prezentate în următoarea fișă de observare și notare.

FIȘA DE OBSERVARE					
PROFESOR-MENTOR:					
STUDENT PRACTICANT:					
DATA:					
CLASA:					
TEMA LECȚIEI:					
Elemente observate			Punctaj maxim	Punctaj acordat	Observații
1.	Pregătire	- claritatea obiectivelor	0,25		
		- proiectul lecției	0,25		
		- schița tablei	0,25		
		- material didactic	0,25		
2.	Managementul lecției	- ritm de lucru adecvat	0,25		
		- a menținut disciplina	0,25		
		- a încurajat cooperarea	0,25		
		- s-a încadrat în timp	0,25		
3.	Conținutul științific	- accesibil	0,50		
		- corect științific	0,25		
		- exprimări clare	0,25		
4.	A realizat corect fixarea cunoștințelor		1		
5.	Metode și tehnici de lucru și de învățare		1		
6.	Mobilitatea /adaptabilitatea		1		
7.	Verbalizarea	- intensitatea vocii	0,50		
		- viteza vorbirii	0,25		
		- pronunție	0,25		
8.	Comunicarea non-verbală, para-verbală		1		
9.	Raportul profesor - elev		1		
10.	Stimularea interesului, a motivației elevilor		1		
APRECIERI ȘI OBSERVAȚII LIBERE:					

10. Conținutul portofoliului de practică pedagogică pentru studenții practicanți - monospecializare -

Semestrul I

1. Planificare calendaristică pentru disciplina la care studentul desfășoară practica pedagogică;
2. Proiectul unei unități de învățare pentru semestrul I al anului școlar;
3. 10 de fișe de asistență la lecțiile desfășurate de către mentorul de practică pedagogică pe parcursul semestrului I;
4. Un proiect didactic pentru o lecție de probă desfășurată la clasa unde studentul desfășoară practica pedagogică în semestrul I al anului școlar;
5. O fișă de autoevaluare a modului în care a proiectat și desfășurat lecția/lecțiile de probă;
6. Câte o fișă de evaluare a lecțiilor desfășurate de către doi colegi din grupa de practică;
7. Fișă de caracterizare psihopedagogică completată pentru un elev;

Semestrul II

1. Proiectul unei unități de învățare pentru semestrul II al anului școlar;
2. 10 de fișe de asistență la lecțiile desfășurate de către mentorul de practică pedagogică pe parcursul semestrului II;
3. Un proiect didactic pentru o lecție de probă desfășurată la clasa unde studentul desfășoară practica pedagogică, în semestrul II al anului școlar;
4. O fișă de autoevaluare a modului în care a proiectat și desfășurat lecția/lecțiile de probă;
5. Câte o fișă de evaluare a lecțiilor desfășurate de către doi colegi din grupa de practică;

11. Conținutul portofoliului de practică pedagogică pentru studenții practicanți - dublă specializare -

Semestrul I

1. Planificare calendaristică pentru disciplina aferentă primei specializări, la care studentul desfășoară practica pedagogică;
2. Proiectul unei unități de învățare pentru disciplina aferentă primei specializări, din semestrul I al anului școlar;
3. 10 de fișe de asistență la lecțiile desfășurate de către mentorul de practică pedagogică pe parcursul semestrului I;
4. Un proiect didactic la disciplina aferentă primei specializări, pentru o lecție de probă desfășurată la clasa unde studentul desfășoară practica pedagogică, în semestrul I al anului școlar;
5. O fișă de autoevaluare a modului în care a proiectat și desfășurat lecția/lecțiile de probă;
6. Câte o fișă de evaluare a lecțiilor desfășurate de către doi colegi din grupa de practică;
7. Fișă de caracterizare psihopedagogică completată pentru un elev;

Semestrul II

1. Planificare calendaristică pentru disciplina aferentă celei de-a doua specializări, la care studentul desfășoară practica pedagogică;
2. Proiectul unei unități de învățare pentru disciplina aferentă celei de-a doua specializări, din semestrul II al anului școlar;

3. 10 de fișe de asistență la lecțiile desfășurate de către mentorul de practică pedagogică pe parcursul semestrului II;
4. Un proiect didactic la disciplina aferentă celei de-a doua specializări, pentru o lecție de probă desfășurată la clasa unde studentul desfășoară practica pedagogică, în semestrul II al anului școlar;
5. O fișă de autoevaluare a modului în care a proiectat și desfășurat lecția/lecțiile de probă;
6. Câte o fișă de evaluare a lecțiilor desfășurate de către doi colegi din grupa de practică.

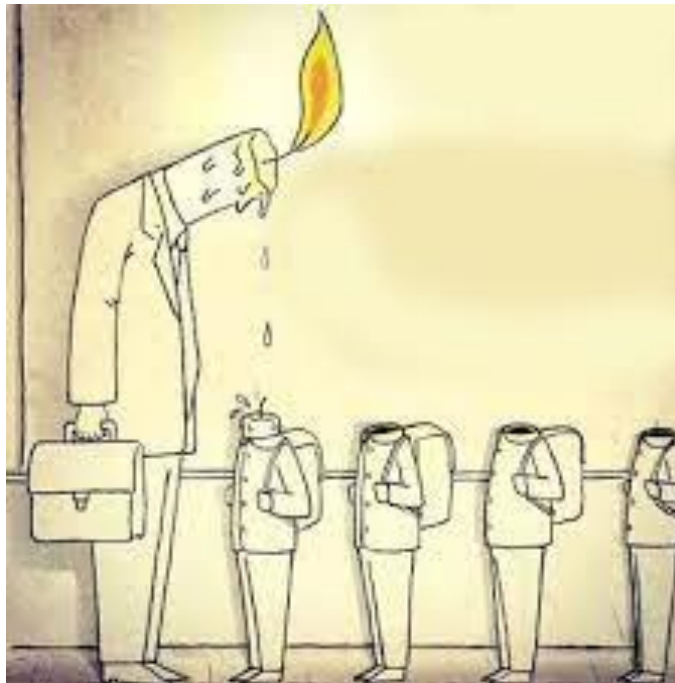

Dragi studenți și viitori profesori,

Vă dorim mult succes în elaborarea documentelor necesare stagiului de practică pedagogică și în pregătirea pentru cea mai nobilă dintre meserii: aceea de dascăl!

Nu uitați că

„Un profesor bun este asemeni unei lumânări. El se mistuie pe sine însuși pentru a lumina calea altora”! (Mustafa Kemal Atatürk)

BIBLIOGRAFIE

1. Achim F., Boja A., Ignat O., Maier M., Pirău M., *Prelegeri de didactică generală*, Editura Universității de Nord, Baia Mare, 2009.
2. Bîrzea C., *Arta și știința educației*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998.
3. Bocoș M., *Instruirea interactivă*, Editura Polirom, Iași, 2013.
4. Botgros I., Franțuzan L., Simion C., *Principiile universale ale vieții – argument de optimizare a conținuturilor educaționale la biologie*, în revista „Didactica Pro”, nr. 2-3, 2012.
5. Botgros I., Gordienko A., *Ghidul profesorului. Fizică, clasa a VII-a*, Editura Cartier, Chișinău, 2012.
6. Cerghit I., *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006.
7. Florea N.-M., Țăranu A.-M. (coord), *Pedagogie. Curs de formare inițială pentru cariera didactică*, Editura Fundației România de Măine, București, 2008.
8. Iucu R.B., *Instruirea școlară – perspective teoretice și aplicative*, Editura Polirom, Iași, 2008.
9. Niculescu R. M., *Formarea formatorilor*, Editura All Pedagogic, București, 2000.
10. Nițucă C., Carcea M., *Caiet de practică pedagogică desfășurată*, Editura Performantica, Iași, 2005.
11. Radu I.T., Ezechil L., *Didactica. Teoria instruirii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006.
12. Secrieru M., *Portofoliu de Practică pedagogică pentru studenții facultăților de Științe umaniste*, Iași, 2007.